

Úroveň	5. a 6. úroveň / profík a specialista
Třída	7.–9. ročník
Časový odhad	Cca 50 minut
Rozvíjená dovednost	Čtenář si na základě analýzy textu vytváří názor, který umí obhájit a diskutovat o něm z různých pohledů.
Pomůcky	Papír, tužka, text a pracovní list
Zdroj	HERMOCHOVÁ, Soňa. <i>Hry pro dospělé</i> . Praha: Grada, 2004. 159 s. ISBN 9788024708171.
Téma	Mezilidské vztahy, hodnoty

Jak postupovat

Máte-li chuť si s vaším dítětem povídat o mezilidských vztazích, s aktivitou *Krokodýlí řeka* vás to bude bavit. Aby aktivita skutečně vyzněla, je vhodné zapojit minimálně 4 až 6 členů rodiny (děti, rodiče, prarodiče) nebo i kamarádů vašeho dítěte.

Na úvod vyzvěte všechny zapojené, aby se pokusili o zamyšlení na téma Mezilidské vztahy. Každý má za úkol samostatně volným psaním zapsat vše, co ho k tématu napadne. Volné psaní je vlastně volné přenášení myšlenek k tématu na papír. Je vhodné pro naladění, vyvolání asociací, uvolnění myšlenek. Stanovte čas například 4 minuty (úkol 1). Pokyny pro volné psaní jsou:

Piš po stanovenou dobu vše, co tě k tématu napadne.

Piš celé věty i hesla.

Snaž se tužku tzv. neodlepit od papíru.

Pokud nevíš, co psát, pak zapisuj i toto.

Nevracej se k napsanému, ani po sobě text neopravuj.

Volné psaní může vypadat např. takto: *Téma: Štěstí*

Štěstí je pro každého něco jiného. ... už nevím, co o něm psát. Možná to, že štěstí, se nedá koupit. Já mám štěstí docela málo. Štěstí... štěstí... Tedy myslím, že ho mám málo. Třeba při písence ve škole...

Následně se ve skupině domluvte, kdo s kým má chuť své volné psaní sdílet, přečíst si vzájemně ve dvojici. Pokud se domluvíte, můžete si je také všechna společně nahlas přečíst apod. Sdílení nemusí ale vůbec proběhnout, volná psaní mohou zůstat nepřečtená. (úkol 2).

Nyní si každý přečte samostatně text s příběhem o Abigail. Poté má každý (opět samostatně) podle svého zvážení seřadit postavy podle toho, jak hodnotí jejich chování: kdo je jim nejvíce a kdo nejméně sympatický, kdo podle nich jednal nejvíce čestně, kdo nejméně, se kterým jednáním souhlasí, ke kterému mají výhrady, které zavrhnou... (úkol 3).

Následně vytvořte mezi sebou opět dvojice (v libovolném složení) a ve dvojicích se zkuste shodnout na jednom společném pořadí postav (úkol 4). Diskutujte, argumentujte.

Na závěr se ještě jednou spojte do větší skupiny a opět hledejte společné pořadí. Pořadí by mělo reflektovat shodu skupiny nebo alespoň většiny z vás (úkol 5).

Pokud se vám podařilo zapojit 8 a více lidí (dětí i dospělých), pak v závěru vytvořte dvě skupiny a tyto skupiny si společná pořadí navzájem prezentují. Pokud je vás méně, výsledkem bude v ideálním případě jedno společné pořadí. Jak však asi sami vnímáte, cílem aktivity není úplná jednotná shoda a soulad všech diskutujících, ale schopnost vést společně diskusi a argumentovat, naslouchat a vnímat rozdílné postoje všech aktérů bez ohledu na jejich věk a zkušenosti a rovněž budování vzájemného respektu. Důležitá je v této aktivitě úloha dospělých, kteří svým klidným a respektujícím chováním ukazují dětem příklad toho, jak má debata, naslouchání a hledání kompromisu vypadat. Zde probíhá jedna z nejdůležitějších částí učení.

Aktivita dává mnoho možností a variant, jak ji ukončit, jak na ni navázat. Nepovedlo se vám najít společný kompromis? I to je motiv pro další debatu: Proč se nám to nepovedlo? Co způsobuje naše odlišné vnímání na první pohled jasných jevů? Je správné, že se v názorech lišíme a proč? Které hodnoty jsou pro mě/nás nejvíce důležité? Na kterých se shodneme a kde jsou největší rozdíly? Existuje jen jedno správné řešení a proč ano či ne?

Na závěr je vhodné se opět zaměřit pouze na dítě/děti a vyzvat je, aby zhodnotilo/y svou činnost. Můžete využít jednoduché odstupňování na poslední straně metodiky. Je vhodné hodnotit aktivitu hned po ukončení činnosti, aby se děti sebehodnocení naučily. Nemusí to být nic složitého, důležité je činnost uzavřít. V případě potřeby pomozte dítěti s vysvětlením pojmů, se kterými se v sebehodnocení pracuje (kompromis..).

Úkol 1: Zamysli se na téma *Mezilidské vztahy* a všechny své myšlenky zapisuj tzv. volným psaním.

Co bys měl/a o volném psaní vědět:

Piš po stanovenou dobu vše, co tě k tématu napadne. Piš celé věty i hesla. Snaž se tužku tzv. neodlepit od papíru. Pokud nevíš, co psát, pak zapisuj i toto. Nevracej se k napsanému, ani po sobě text neopravuj.

Volné psaní může vypadat např. takto: *Téma: Štěstí*

Štěstí je pro každého něco jiného. ... už nevím, co o něm psát. Možná to, že štěstí, se nedá koupit. Já mám štěstí docela málo. Štěstí... štěstí... Teda fakt myslím, že ho mám málo. Třeba při písemce ve škole...

Na psaní máš 4 minuty.

Úkol 2: Spoj se s někým do dvojice a společně si svá volná psaní přečtěte.

Úkol 3: Nyní si přečti text a po jeho přečtení podle svého zvážení seřaď postavy podle toho, jak hodnotíš jejich chování: kdo je ti nejvíce a kdo nejméně sympatický, kdo podle tebe jednal nejvíce čestně, kdo nejméně, se kterým jednáním souhlasíš, ke kterému máš výhrady, které zavrhuješ...

Úkol 4: Nyní se spoj s někým do dvojice nebo s někým dalším do trojice a zkuste se shodnout na jednom společném pořadí postav. Diskutujte, argumentujte, vysvětľujte.

Úkol 5: Na závěr se ještě jednou spojte do větší skupiny a opět hledejte společné pořadí. Pořadí by mělo reflektovat shodu celé skupiny nebo alespoň většiny z vás.

Příběh krokodýlí řeky

V jednom království, v jednom městě žili milenci – krásná Abigail a mužný Gregory. V tom městě tekla řeka plná krokodýlů, která ho rozdělovala na dvě poloviny. Na pravém břehu žila Abigail, Gregory žil na levém. Jednoho jara nastaly prudké deště, řeka se rozvodnila a strhla most, který spojoval oba břehy. Velká voda trvala dlouho a Abigail se čím dál tím více stýskalo po jejím milém. Byla smutná a přemýšlela, jak by se ke Gregorymu dostala.

Žádná loď se neodvažovala na divokou vodu, jenom starý zkušený námořník Sindibád se svou bárkou to dokázal. A tak se Abigail vypravila za ním, aby jí pomohl. Sindibád souhlasil, ale jen pod podmínkou, že s ním stráví jednu noc, Abigail tento návrh velmi rozhořčil, polekala se a utekla.

Běžela pryč a uvažovala, co má dělat. Napadlo ji, že půjde k jejich společnému příteli Ivanovi a celou záležitost s ním prohodí a poradí se s ním. Ivan Abigail pozorně vyslechl, ale odmítl se k tomu jakkoli vyjadřovat a nechtěl s tím mít nic společného.

A tak se krásná Abigail musela rozhodnout sama, samým steskem už byla celá utrápená. Po dlouhých úvahách, s těžkým srdcem splnila Sindibádovu podmínku, a ten ji, jak bylo dohodnuto, poté převezl přes Krokodýlí řeku za Gregorym. Šťastné bylo shledání milenců a po chvílích štěstí si Abigail postěžovala, jaké příkoří musela vytrpět, aby se mohla s Gregorym setkat. Gregory ovšem neměl pro její čin omluvu, velmi se rozčílil a Abigail od sebe odehnal.

Nešťastná Abigail utíkala pryč. Cestou potkala Slaga, který, když viděl, že Abigail pláče, se ptal, co se jí přihodilo. Abigail mu všechno vylíčila. Slag se zarazil, připadalo mu to jako velká nespravedlnost a rozhodl se, že ji pomstí. Vyhledal Gregoryho a surově ho zmlátil.

Neexistuje pro všechny přijatelné správné řešení. Největším úspěchem je, když je skupina schopna se domluvit na jednom řešení: někteří ustoupí, někteří svůj názor prosadí, každý je schopen jistého kompromisu, nebo když se skupině povede vést diskusi o řešení v přijatelném duchu. Úspěchem je také to, pokud děti dokážou reflektovat ve zpětné vazbě své postoje a svou práci.

Na závěr si zkus zhodnotit svou aktivitu. Je vhodné hodnotit aktivitu hned po ukončení činnosti, dokud si vše dobře pamatuješ. Můžeš využít jednoduché odstupňování níže, aby ses sebehodnocení naučil/a.

Umím si samostatně vytvořit argument z informací v textu. Svůj názor dokážu obhájit a v diskuzi srozumitelně a klidně argumentovat. Dokážu naslouchat ostatním a nedělá mi problém přijmout kompromis.

Umím si vytvořit argument z informací v textu. Svůj názor dokážu s dopomocí obhájit a v diskuzi i částečně vhodně argumentovat. Naslouchat ostatním a přijmout kompromis mi zatím dělá trochu potíže, vnímám to jako svůj neúspěch a nedaří se mi chápat rozdílnost názorů ostatních.

Vytvořit argument z informací v textu se mi částečně daří, potíže mám spíše s formulací argumentů v diskuzi. Snažím se naslouchat ostatním, ale zatím u mne převažuje potřeba druhé přesvědčovat a jiné argumenty spíše odmítat. Vnímám svou nechuť přijmout kompromis.

Jak mě to bavilo?

